

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Кузнєцова Л.В.

“ _ ” ^(підпис) 2018р.

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Управління діяльністю банків на фінансовому ринку
(назва магістерської програми)

на тему: «Системний ризик в банківській сфері: теорія, аналіз та
регулювання»
(назва теми)

Виконавці:

студентка 6 курсу, групи 62 кредитно-
економічного факультету

Кореневська Дар'я Костянтинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

студентка 6 курсу, групи 62 кредитно-
економічного факультету

Шестова Ольга Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Жердецька Лілія Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ ТА СИСТЕМНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ.....	
1.1. Теоретичні засади побудови профілю системного ризику	7
1.2. Циклічність економічного розвитку: концепції фінансових криз та стабільності	25
1.3. Специфіка кризових процесів у банківській діяльності як передумова виникнення системного ризику.....	44
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ ...	58
2.1. Структуризація методів аналізу системного ризику банківського сектору економіки за фазами	58
2.2. Аналіз системного ризику банківського сектору України	65
2.3. Оцінка зовнішніх загроз реалізації системного ризику для банківського сектору	83
РОЗДІЛ 3. РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ	99
3.1. Макропруденційна політика, як основний інструмент регулювання системного ризику	99
3.2. Аналіз існуючих методів регулювання системного ризику в Україні.....	107
3.3. Обґрунтування трансмісійних механізмів інструментарію макропруденційної політики	117
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
Д О Д А Т К И	

ВСТУП

Актуальність теми. Системний ризик та проциклічність існували ще перед початком світової фінансової кризи, але ступінь їх негативних наслідків різко збільшив інтерес дослідників до вивчення їх природи та шляхів їх пом'якшення. Наслідки світової фінансової кризи спонукали учасників фінансового ринку, регуляторів та вчених до покращання розуміння системного ризику. Нині такі міжнародні організації, як Базельський комітет із банківського нагляду та Міжнародний валютний фонд, приділяють більше уваги до питань системного ризику, його ідентифікації, оцінки та регулювання. Водночас нині не існує єдиної думки щодо трактування сутності системного ризику та найбільш оптимальних методів його оцінки.

Контроль системного ризику є головною проблемою для регуляторів, особливо з огляду на те, що консолідація банківської системи призвела до створення дуже великих банків. Аналіз наслідків світової фінансової кризи показав, що більшість центральних банків не змогли передбачити та запропонувати чітку систему заходів щодо подолання системних ризиків, що охопили не лише банківську, але й всю фінансову систему. Виявилось, що в багатьох випадках накопичення диспропорцій та індивідуальних ризиків призвело до системних ризиків і потрясінь, які стали загрозою для стабільності для всієї фінансової системи.

Після глобальної кризи фінансові регулятори почали зосереджуватися на тому, щоб зробити банківську систему менш вразливою для економічних потрясінь. Вони створили міжмережеві екрани, щоб запобігти пошкодженню системного ризику. Регулятори також розробили обережну мікроекономічну та макроекономічну політику з більшим наголосом на пруденційне регулювання, встановлюючи гарантії стабільності фінансової системи.

Однією із причин виникнення системних ризиків під час останньої світової фінансової кризи є недостатня увага до цієї проблеми з боку науковців і практиків, а також недостатнє її теоретичне розроблення та практична імплементація. Лише починаючи з 2009–2010 рр. G-20, Рада з фінансової стабільності, Базельський комітет з питань банківського нагляду, МВФ та ЄС розпочали активну роботу в цьому напрямі. Зокрема, запроваджено нові вимоги до банківського капіталу (Базель III), створено Європейську раду з системних ризиків, у багатьох країнах відбувається вдосконалення систем регулювання та нагляду за фінансовим сектором, що сприяє підвищенню стійкості банківської системи та посиленню її спроможності протистояти системним ризикам.

Варто відмітити, що дослідженню науково-методичних засад системних ризиків присвячено праці вітчизняних та зарубіжних учених-економістів. Так, у працях М. Аглієтта, Дж. Кауфмана та К. Скотта, П. Смаги, Д. Хендрікса, В. Ачарьи, О. Барановського, І. Белової, В. Рисіна, Н. Шульги та інших авторів розглянуто концептуальні засади системного ризику, його причини та наслідки, а також окремі методи оцінки. Проте, враховуючи складність поняття, подальшого дослідження потребують структуризація терміну «системний ризик» та формування його концептуальних засад. Нині існує досить багато досліджень із питань системного ризику, кількість яких почала зростати після 2007 р. Наукові праці, що припадають на період 2007–2009 рр. більшою мірою стосуються окремих аспектів системного ризику на фінансовому ринку (ліквідність, взаємозв'язки між учасниками, вплив розвитку небанківських інститутів тощо), проте після 2009 р. з'являються роботи, присвячені узагальненням наявних досліджень для формування теоретичних та концептуальних засад системного ризику.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка рекомендацій щодо аналізу й регулювання системного ризику у банківській діяльності.

Досягнення мети потребує виконання таких **завдань**:

- описати сутність системного ризику, специфіку та чинники системного ризику в банківській діяльності;

- дослідити систему індикаторів оцінки ймовірності настання системного ризику та зовнішні загрози системного ризику для банківського сектору;
- проаналізувати окремі аспекти системного ризику в банківській діяльності: оцінка чинників, ідентифікація системно важливих банків, оцінка основних джерел системного ризику;
- запропонувати рекомендації щодо недопущення, регулювання та подолання наслідків системного ризику;
- обґрунтувати напрямки регулювання системного ризику в банківській системі.

Об'єктом дослідження є процеси аналізу, ідентифікації та регулювання системного ризику в банківській сфері.

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади аналізу й регулювання системного ризику.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання. Логіко-діалектичний метод – для визначення сутності системного ризику, виявлення базових ознак системної важливості. Методи аналізу, синтезу та порівняльного аналізу – для дослідження переваг та недоліків методів оцінки системного ризику. Метод системного аналізу та узагальнення – для виявлення негативних та позитивних наслідків від реалізації системного ризику. Графічний та побудови аналітичних таблиць – для наочного відображення результатів дослідження. Метод кореляційно-регресійного аналізу – для оцінки чинників впливу та внеску системного ризику у загальний рівень ризику на банківському ринку України.

Інформаційною базою магістерського дослідження є законодавчі акти України та нормативно-правові документи, які регламентують діяльність банків в Україні, наукові праці закордонних і вітчизняних учених за темою дослідження, фінансова звітність банків, огляди інформаційно-аналітичних та рейтингових агентств, матеріали науково-практичних конференцій, а також ресурси Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні науково-практичних підходів, спрямованих на вдосконалення процесів регулювання системного ризику комерційного банку.

Було уточнено та доповнено визначення сутності системного ризику та розкрито його характеристики та етапи існування. Були запропоновані заходи щодо удосконалення регулювання системного ризику.

Практична значущість магістерської дипломної роботи може виявитися: у публікації основних результатів дослідження в наукових виданнях; у наявності актів про впровадження результатів досліджень у практику; в апробації результатів дослідження на науково-практичних конференціях; у використанні наукових розробок у навчальному процесі навчальних закладів; у наявності науково обґрунтованих методів і засобів удосконалення діяльності банків.

Особистий внесок здобувача. Магістерська дипломна робота є самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто авторам. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, що є результатом власної роботи здобувача.

Публікації та апробація результатів дослідження.

За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 2 тези: III міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки»(м. Одеса, 26-27 квітня 2018 року)// « Підходи до оцінки системного ризику залежно від типу економіки», «Науково-методичні підходи до оцінки системного ризику у фазі накопичення».

ВИСНОВКИ

На думку багатьох вчених-економістів, однією з причин недавнього світової фінансово-економічної кризи стала реалізація накопиченого системного ризику в глобальній банківській системі. Під системним ризиком звичайно розуміють ризик одночасного або послідовного банкрутства декількох фінансових установ, що приводить до настання банківської кризи. Історичний досвід багатьох країн показує, що вплив такої кризи на економіку може бути дуже суттєвим. Так, Альфред Легар (Alfred Lehar) в своїй статті «Measuring systemic risk: A risk management approach» стверджує, що протягом періоду банківської кризи обсяги випуску продукції падають в середньому на 15-20% ВВП.

Варто відмітити, що системний ризик може формуватися і існувати і різних сферах, так можна розрізнити:

- системний ризик, що формується в банківському секторі (системно важливі банки, концентрація експозицій, дисбаланси ліквідності, леверидж та кредитна експансія);

- системний ризик, що формується в інших секторах економіки (макроекономічні дисбаланси, ціни на нерухомість, показники домогосподарств, державний борг).

Боротьба з системними ризиками має життєво важливе значення, оскільки сукупний ризик є набагато вищим, ніж проста сума індивідуальних ризиків.

Глобальна криза показала, як шок, який бере свій початок в одній країні може швидко поширюватися на інші ринки і через кордони. За відправну точку аналізу системного ризику в одній країні, як правило, банківська система. Це пояснюється значною роллю банків у посередницькій, трансформаційній діяльності та їх високою часткою позикових операцій.

На сьогоднішній день існує досить багато досліджень з питань системного ризику, кількість яких почала зростати після 2007 року. Наукові праці, що припадають на період 2007-2009 рр. більшою мірою стосуються окремих аспектів системного ризику на фінансовому ринку (ліквідність,

взаємозв'язки між учасниками, вплив розвитку небанківських інститутів тощо), проте після 2009 року з'являються роботи, присвячені узагальненням існуючих досліджень з метою формування теоретичних та концептуальних засад системного ризику. Водночас учені зазначають щодо необхідності вироблення усталених концептуальних засад системного ризику: розуміння його сутності, причин, механізмів розгортання та поширення негативних наслідків дозволить розробити найбільш ефективну політику в сфері антикризового регулювання та протидії системному ризику.

Взагалом, системний ризик у банківській сфері у сучасному розумінні – це складне поняття (формується комбінацією взаємопов'язаних ризиків), сутність якого визначається причинами (взаємозв'язки між банками, накопичення дисбалансів), раптовим настанням унаслідок реалізації шокової/системної події, швидкою реалізацією трансмісійних механізмів та руйнівними наслідками для всієї економіки (дефолти банків, порушення функцій системи, вплив на реальний сектор).

Фінансову кризу (фінансову нестабільність) можна розглядати у більш вузькому та більш широкому аспектах. У вузькому сенсі фінансова криза – це раптове та значне падіння вартості ключових активів. У широкому сенсі фінансова криза – це стан фінансової системи, який реалізується внаслідок її «крихкості» (наявності дисбалансів) та впливу зовнішніх шоків і характеризується серйозними порушеннями у виконанні системою притаманних їй функцій; саме такі кризи носять системний характер, а їхній розвиток супроводжується трансмісійними механізмами системного ризику. Варто додати, що в подальшому дослідженні особлива увага приділятиметься системним фінансовим кризам.

Проведений аналіз надав змогу встановити, що існує 3 фази існування системного ризику, а саме: Фаза накопичення. Негативними чинниками накопичення є наступні: перегрів банківського сектору, агресивна політика банків щодо максимізації ринкової частки, недостатні банківські регулювання та нагляд, інтеграції світових фінансових ринків та інші; Фаза реалізації шокової/системної події. Ця фаза характеризується особливою чутливістю

банківської системи до настання системної події; Фаза поширення наслідків. На цій фазі відбувається значне погіршення показників діяльності банківської системи, їх проникнення в інші галузі економіки та, можливо, в інші країни.

Було встановлено, що залежно від фази системного ризику використовують різні підходи оцінки системного ризику. Охарактеризовано наступні методи: оцінка індикаторів фінансової стійкості; «Оцінка фінансового стану банків»; Балансовий підхід; «Макро стрес-тестування; Метод порогових значень; Ціноутворення на активи; ВВП під ризиком; Індикатор системного ризику ліквідності; COVAR.

Встановлено, що однією з основних причин системного ризику є діяльність системно важливих банків. Описано методи ідентифікації СББ та їх діяльність на фінансовому ринку України. Доведено їх значимість та вплив на банківській сектор та економіку в цілому.

Системно значущі банки призначаються Національним банком України з використанням багатофакторної математичної моделі, яка заснована на критеріях системної значущості. Основними критеріями системної значущості є загальна сума активів, зобов'язань юридичних і фізичних осіб, системні взаємозв'язки в банківській системі (обсяг міжбанківського кредитування), та обсяг кредитування ключових галузей економіки.

Було визначено, що кількість системних банків в Україні постійно скорочується. Отже, нині в Україні відповідно до методики НБУ є три системно важливі банки: Приватбанк, Ощадбанк та Укрексімбанк.

За оцінкою індикаторів фінансової стійкості, зроблено висновок про доцільність реалізації системи індикаторів фінансової стійкості, які охоплюють усі аспекти та дають змогу оцінити стан підсистем, що входять до стратегічного набору механізму стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи.

Для ідентифікації епізоду кредитного буму було використано такий інструмент як фільтр Ходріка-Прескотта, який показав відсутність серйозної загрози виникнення такого джерела системного ризику як кредитна експансія.

Для оцінки зовнішніх загроз розраховано індикатори, які свідчать про дисбаланси в Україні. Аналіз динаміки індикаторів упродовж 2012–2017 рр. підтвердив наявність проблем в українській економіці, які формували внутрішні та зовнішні дисбаланси: щороку хоча б один-два із показників сигналізували про їх наявність. Ситуацію, яку можна назвати «надмірний дисбаланс» зафіксовано у передкризовому 2013 р. коли чотири індикатори підтвердили реалізацію загроз, та у 2013 р. – три показники перевищили порогові значення.

Для оцінки ймовірності дефолту, розраховано показник "шум до сигналу" (NSR), який довів, що Україна може опинитися у стані дефолту, але для точної оціни необхідно провести додаткові розрахунки.

Отже, в сучасних умовах розвитку економіки України необхідно здійснювати податково-бюджетну та грошово-кредитну політики, спрямовані на сприяння розвитку реального сектору економіки. Варто зауважити, що в умовах економічного спаду вкрай важливою є реалізація антициклічної податково-бюджетної і грошово-кредитної політик. При цьому важливими передумовою досягнення позитивних результатів антициклічної політики є макроекономічна й фінансова стабільність, а також мінімізація диспропорцій в економіці.

Враховуючи міжнародний досвід регулювання системного ризику можна зробити висновки, що аналіз наслідків світової фінансової кризи показав, що в багатьох випадках реалізація накопичених диспропорцій та ризиків є наслідком недостатнього регулювання діяльності СББ, що становить загрозу для стабільності для всієї фінансової системи.

Було доведено, що функціонування такого механізму макропруденційної політики повинне забезпечити вчасну ідентифікацію системних фінансових ризиків, дієвість інструментів фінансового нагляду, а також адекватну поставленим цілям координацію між монетарною, фіскальною та іншими галузевими політиками.

Було визначено основні стратегії макропруденційної політики та визначено основні інструменти, а саме: інструменти, пов'язані з вимогами до

капіталу, що пов'язані із балансами окремих банків, що пов'язані з кредитуванням.

В Україні розуміння необхідності створення органів, що регулюють системні ризики, з'явилося з початком реформування банківського сектору економіки України в 2014 р., що знайшло своє втілення у створенні Ради з фінансової стабільності в 2015 році.

З метою підвищення фінансової стійкості банківської системи України та захисту інтересів кредиторів і вкладників банків Правління Національного банку України змінило вимоги до капіталу. З 1 січня 2020 року системно важливий банк також має формувати буфер системної важливості, який розраховується від загального обсягу ризику (відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні).

Заходи НБУ щодо регулювання СВБ є позитивними зрушеннями, але їх недостатньо. Тому було виявлено ряд недоліків, а саме: Недостатня взаємодія НБУ з науковим співтовариством, Недостатня прозорість роботи НБУ з СВБ, Необгрунтованість встановленого рівня додаткових вимог до капіталу ідентифікованих СВБ; Використання недостатньої кількості новітніх інструментів аналізу діяльності СВБ; Слабка взаємодія НБУ та ФГВФО щодо діяльності СВБ.

Варто зауважити, що система макропруденційного нагляду в Україні є найбільш подібної до тієї, що існує у Великій Британії.

Світовий досвід довів, що державний підхід полягає не лише у спрямуванні бюджетних коштів на порятунок неефективних гігантів, а й у встановленні нових правил, здатних усунути причини деструктивної системності, попередити нові кризи.

Враховуючи регулювання системного ризику в Україні, було запропоновано удосконалення банківського нагляду в Україні за такими напрямками 1) розробка механізмів макропруденційного нагляду; 2) розробка механізму нагляду та регулювання системно важливих банківських установ; 3) удосконалення дистанційного банківського нагляду; 4) удосконалення політики управління зовнішнім боргом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The Financial Crisis and Information Gaps. – Report to the G-20 Finance Ministers and Central Bank Governors. – FSB, IMF. – October 29, 2009. [електронний ресурс] – URL: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_091029.pdf
2. Guidance to Assess the Systemic Importance of Financial Institutions, Markets and Instruments: Initial Considerations – Background Paper. – IMF, BIS, FSB. – 28 October, 2009.
3. Bhattacharya S. and D. Gale (1987). “Preference Shocks, Liquidity and Central Bank Policy,” in W. Barnett and K. Singleton (eds.), *New Approaches to Monetary Economics*, Cambridge University Press, 69-88.
4. James Dow. What Is Systemic Risk? Moral Hazard, Initial Shocks, and Propagation // *MONETARY AND ECONOMIC STUDIES/DECEMBER 2000*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.201.983&rep=rep1&type=pdf>
5. B. Biais, F. Heider and M. Hoerova. Risk-sharing or risk-taking? Counterparty risk, incentives and margins // *Working Paper Series (ECB)*. – N 1413. – January, 2012. – 49 p. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1413.pdf?18ac6cb7430d474b5075eb61b4f5f1e8>
6. B. Biais, J. Charles Rochet & P. Woolley. Asymmetric information, risk & regulation in the financial sector [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.lse.ac.uk/fmg/researchProgrammes/paulWoolleyCentre/pdf/NewsFiles/futureorfinance_BRW.pdf

7. M. Bruche, G. Llobet. Preventing Zombie Lending. – October 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://openaccess.city.ac.uk/2795/1/Bruche-Llobet_WP12.pdf
8. O. de Bandt and P. Hartmann. Systemic risk: a survey // ECB Working Paper No 35 і November 2000. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp035.pdf>
9. Globally systemically important banks: updated assessment methodology and the additional loss absorbency requirement // Сайт Банку міжнародних розрахунків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
10. G-10. REPORT ON CONSOLIDATION IN THE FINANCIAL SECTOR (January 2001)//
11. George G. Kaufman and Kenneth E. Scott. What Is Systemic Risk, and Do Bank Regulators Retard or Contribute to It? // http://www.independent.org/pdf/tir/tir_07_3_scott.pdf
12. Hendricks, Darryll (2009), “Defining Systemic Risk,” Briefing Paper No 1, Pew Financial Reform Project
13. Viral V. Acharya. A theory of systemic risk and design of prudential bank regulation // Journal of Financial Stability 5 (2009) 224–255 // <https://bfi.uchicago.edu/sites/default/files/research/Theory%20of%20Systemic%20Risk.pdf>
14. Електронний ресурс –Режим доступу- <http://globalriskinstitute.org/research/systemic-risk/>
15. Сайт Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку- Електронний ресурс- <https://www.vsemirnyjbank.org/>
16. О. І. Барановський. Сутність і різновиди фінансових криз // Фінанси України. - 2009. - № 6. - С. 3-13. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2009_6_2
17. Рисін В.В. Системний ризик банківського сектору: сутність, форми та чинники // Ефективна економіка. – 2010. – № 4. – [Електронний ресурс]. –

- Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?option=1&iid=184>.
- 18.Ю. Заруба, В. Чемерис Системний ризик у діяльності фінансового сектору: передумови, джерела та фактори // Вісник НБУ. – Вересень 2012. – С. 42-45.
 - 19.Бєлова І.В. Методологічні засади управління системним фінансовим ризиком в Україні // Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. – Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Суми, 2015. – 530 с.
 20. Звєряков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Звєряков, О.М. Звєряков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
 - 20.Smaga, P. (2013). Assessing Involvement of Central Banks in Financial Stability. Center for Financial Stability Policy Paper, 15-17.
 21. Офіційне представництво НБУ- Електроний ресурс-
<https://bank.gov.ua/control/uk/index>
 22. Електроний ресурс- <https://www.nssmc.gov.ua/>
 - 23.Положення «Про Раду з фінансової стабільності», затверджене Указом Президента України від 24 березня 2015 року № 170/2015 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/170/2015>
 - 24.Global Financial Stability Report of the International Monetary Fund (2009). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfstr/>
 - 25.Basel Committee on Banking Supervision. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requiremen. July 2013. [Електронний ресурс].
 - 26.Paweł Smaga. The Concept of Systemic Risk // SRC Special Paper No 5 August 2014. – 29 p. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eprints.lse.ac.uk/61214/1/sp-5.pdf>
 - 27.Звєряков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Звєряков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
 - 28.Baldacci, E., McNugh, J. and Petrova, I., 2011, —Measuring Fiscal

- Vulnerabilities and Fiscal Stress: A Proposed Set of Indicators // IMF Working Paper 11/94, (Washington: International Monetary Fund). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp13100.pdf>
29. Reinhart C. and Rogoff K. This Time is Different: Eight Centuries of Financial Folly/ C. Reinhart and K. Rogoff/ - Oxford and Princeton: Princeton University Press, 2009. – 520 p.
30. M. Hellwig. Systemic Risk in the Financial Sector: An Analysis of the Subprime-Mortgage Financial Crisis. – November 2008 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.coll.mpg.de/pdf_dat/2008_43online.pdf
31. M. Hellwig. The causes of the financial crisis. // CESifo Forum 4/2008. – P. 12-21. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.cesifo-group.de/DocDL/forum4-08-focus3.pdf>
32. Allen N. Berger. The Institutional Memory Hypothesis and the Procyclicality of Bank Lending Behavior [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bis.org/publ/work125.htm>
33. Peydro Jose-Luis. Credit cycles and systemic risk. Opuscles del CREI. – num. 35 December 2013, p. 20. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://crei.cat/files/filesOpuscle/41/140210124213_ENG_35_ang.pdf
33. G. Favara and J. Imbs. Credit Supply and the Price of Housing. – CEPR May 2014. – 55 p. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.jeanimbs.com/papers2_files/Favara_Imbs_May2014.pdf
34. Christian Laux and Christian Leuz. Did Fair-Value Accounting Contribute to the Financial Crisis? / L. Christian, L. Christian // Forthcoming in the Journal of Economic Perspectives 2010 – 42 p.
35. Положення фінансового обліку: стандарт 107 «Розкриття справедливої вартості фінансових інструментів (Disclosures about Fair Value of Financial Instruments)». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fasb.org>
36. Стандарт 114 «Облік кредиторами знецінення позичок (Accounting by Creditors for Impairment of a Loan)». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fasb.org>
37. Стандарт 115 «Облік окремих інвестицій у богові та пайові цінні папери

- Accounting for Certain Investments in Debt and Equity Securities». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fasb.org>
38. Carletti E., Allen F. An Overview of the Crisis: Causes, Consequences and Solutions [Electronic resource] / E. Carletti, A. Franklin/- November 26. Accessed mode: <http://apps.eui.eu/Personal/Carletti/IRF-Overview-Allen-Carletti-26Nov09-final.pdf>
39. Globally systemically important banks: updated assessment methodology and the additional loss absorbency requirement // Сайт Банку міжнародних розрахунків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
40. Allen, F., Gale, D. Competition and Financial Stability (2003). Journal of Money, Credit and Banking, Vol. 36, 453-480. http://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON4335/h14/pensumliste/pensum/allengale3838946_129_240_48_177_13_08_2014_07_04.pdf
41. Paweł Smaga. The Concept of Systemic Risk // SRC Special Paper No 5 August 2014. – 29 p.
42. Звєряков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Звєряков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
43. Pozsar Z, Adrian T., Ashcraft A., Boesky H. Shadow Banking/ Zoltan Pozsar, Tobias Adrian, Adam Ashcraft, Hayley Boesky. // Staff Report No. 458 - February 2012 - [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/staff_reports/sr458.pdf
43. Савченко Т.Г. Генезис теорій економічної рівноваги.. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6317/1/Genesis%20of%20economic%20equilibrium%20theories..pdf>
44. Кузнєцова Л.В. Теоретико-методологічні засади фінансової діяльності банку /Л.В. Кузнєцова. – Одеса, Видавництво «Атлант», 2009. – 324 с.
45. Jeffery D. Sachs Sustainable Development Economics // <http://www.project-syndicate.org/commentary/promote-sustainable-development-economics-by-jeffrey-d-sachs-2014-11>

- 46.Спиркин А.Г. Философия: Учебник для технических вузов. — М.: Гардарики, 2000. — 368 с.
- 47.Wouter Haaften, Michiel Korthals, Thomas Wren Springer Science & Business Media. Philosophy of Development. – 1997 - 293 p.
- 48.Філософський словник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1395/53/1/2/#10056>
- 49.Спиркин А.Г. Философия: Учебник для технических вузов. — М.: Гардарики, 2000. — 368 с.
- 50.Оксфордський словник. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://en.oxforddictionaries.com/definition/economic_growth
- 51.Dritsakis N., Varelas E., Adamopoulos A. The main determinants of economic growth: an empirical investigation with Granger causality analysis for Greece / N. Dritsakis, E. Varelas, A. Adamopoulos – Sep 19, 2016. – 22 p.
- 52.Dewan E, Hussein S. Determinants of Economic Growth / E. Dewan, S. Hussein // Working Paper 01/04. Economics Department Reserve Bank of Fiji – May 2001. –52 p.
- 53.Савченко Т.Г. Банківська система у забезпеченні та підтримці рівноважних станів в економіці / Т.Г. Савченко // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Суми, 2013 . – 44 с.
- 54.Цветков В. Циклы и кризисы: теоретико-методологический аспект / Цветков В.А. – М.; СПб.: Нестор-История, 2013. – 504 с.
- 55.Arthur F. Burns and Wesley C. Mitchell. Measuring Business Cycles. 1946 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nber.org/books/burn46-1>
- 56.Словник економічних термінів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.investopedia.com/terms/b/businesscycle.asp>
- 57.Irina-Raluca Busuioc-Witowschi, “Alexandru Ioan Cuza” Theories about the financial crises Studies and Scientific Researches Economic Edition 15, 2010. [Електронний ресурс] Режим доступу: <ftp://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/bac/pdf/2010/20101505.pdf>
- 58.Mishkin, F. (1990), Asymmetric Information and Financial Crises: A Historical Perspective. [Електронний ресурс] Режим доступу: www.nber.org/papers/w340

- 59.Белова І.В. Методологічні засади управління системним фінансовим ризиком в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Суми 2015. – 531 с.
- 60.www.bankofgreece.gr
- 61.https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/files/pf_4.pdf
- 62.https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32278664&cat_id=32278660
- 63.Marek Dabrowski (ed.). Currency Crises in Emerging-Market Economies: Causes, Consequences and Policy Lessons // CASE – Center for Social and Economic Research ul. Sienkiewicza 12, 00-944 Warsaw, Poland. Warsaw , 2002. – 58 p.
- 64.Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської систем / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - №4 – С. 3-12.
- 65.Kaminsky Graciela. Varieties of Currency Crises / G. Kaminsky // NBER Working Paper No. 10193. December 2003. – 31 p.
- 66.IMF Working Paper «Systemic Banking Crises Revisited» by Luc Laeven and Fabian Valencia
- 67.Michael D. Bordo. Fiscal and Financial Crises. Handbook of Macroeconomics Vol. 2 Conference, Stanford University April 9-11, 2015. – 94 p.
[Електронний ресурс] Режим доступу:
https://www.hoover.org/sites/default/files/bordo-meissner-north_holland_paper-4_hoover.pdf
- 68.Brunnermeier M. Bubbles // The New Palgrave Dictionary of Economics. 2nd ed. Palgrave Macmillan, 2008.7344 p. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.dictionaryofeconomics.com/article?id=pde2008_S000278
- 68.Марзан Ю. «МЫЛЬНЫЕ ПУЗЫРИ» фондового рынка [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://prodawez.ru/zarabotok/finansi/mylnye-puzyri-fondovogo-rynka>.
- 69.Alfred Lehar «Measuring systemic risk: A risk management approach»- Journal of Banking & Finance/ Volume 29, Issue 10, October 2005, Pages 2577

70. Bubbles, Financial Crises, and Systemic Risk* Markus K. Brunnermeier
Martin Oehmke)
71. SCOTT D. Banks in crisis // Crisis response. – Washington, DC: World Bank, 009. – N 9. – P. 1–8.
72. Zhou C. Are Banks Too Big to Fail? Measuring Systemic Importance of Financial Institutions / C. Zhou // International Journal of Central Banking. December 2010.
73. The European Banking Authority (EBA)- [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/other-systemically-important-institutions-o-siis>.
74. Офіційний сайт НБУ -[Електронний ресурс] – Режим доступу:
www.bank.gov.ua/
75. Жердецька Л.В. «Вплив систематичного та системного ризиків на формування ресурсної бази банків України» - Молодий вчений. - № 5 (20) травень, 2015. Частина 1. - С. 141 – 145.
76. Постанова Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про порядок визначення системно важливих банків” від 5.12.2014р. №863.– [Електронний ресурс].– Режим доступу:
<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=13264040>.
77. Forbs Україна, новина «"Приватбанк" переходить у 100% власність держави – Кабмін» – [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://forbes.net.ua/>.
78. Показатели финансовой устойчивости. Руководство по составлению. – Вашингтон, округ Колумбия, США: Международный Валютный Фонд, 2007 г. – 326 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>.
79. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / В.В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.

80. Hodrick, Robert; Prescott, Edward C. (1997). "Postwar U.S. Business Cycles: An Empirical Investigation". *Journal of Money, Credit, and Banking*. 29 (1): 1–16. [JSTOR 2953682](#).
81. Ravn, Morten; Uhlig, Harald (2002). "[On adjusting the Hodrick–Prescott filter for the frequency of observations](#)" (PDF). *The Review of Economics and Statistics*. 84 (2): 371. [doi:10.1162/003465302317411604](#).
82. Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик
Сайт нбу <https://bank.gov.ua/control/uk/bonds/list>
83. Володимир І. Міщенко, Світлана В. Міщенко УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЇ КАНАЛІВ ТРАНСМІСІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ _ www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
84. "[EPSC Strategic Notes: The Euro Plus Pact - How Integration into the EU Framework can Give New Momentum for Structural Reforms in the Euro Area](#)" (PDF). *European Political Strategy Centre*. 8 May 2015.
85. [Pact for the Euro: What's in a name?](#)". *The Economist blogs*. 25 March 2011. Retrieved 26 April 2011
86. Lane, Walter; and Mary Lynn Schmidt. 2006. [Comparing U.S. and European inflation: the CPI and the HICP](#). *Monthly Labor Review* Vol. 129, No. 5 (May), 20-27.
87. Finley, Moses I. (1973). *The ancient economy*. Berkeley: University of California Press. p. 65. [ISBN 9780520024366](#).
88. "[REGULATION \(EU\) No 1176/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 November 2011: On the prevention and correction of macroeconomic imbalances](#)". *Official Journal of the European Union*. 23 November 2011. Archived from [the original](#) (PDF) on 15 July 2014.
89. Мінфін <https://minfin.com.ua>
90. P. Manasse, N. Roubini, and A. Schimmelfennig, 2003 Predicting Sovereign Debt Crises

- <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Predicting-Sovereign-Debt-Crises-16951>
91. Segoviano, Miguel and Charles Goodhart, 2009, —Banking Stability Measures, IMF Working Paper 09/04 (Washington: International Monetary Fund).
 92. Електронний ресурс – Word bank - <http://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/OEMDC/>
 93. De Nicolò and Lucchetta, 2010, —Systemic Risks and the Macroeconomy, IMF Working Paper 10/29, and forthcoming NBER book Quantifying Systemic Risk, Joseph G. Haubrich and Andrew W. Lo, edited conference proceedings, University of Chicago Press.
 94. IMF Working Paper WP/13/168 “Systemic Risk Monitoring (—SysMoll) Toolkit— A User Guide Nicolas Blancher, Srobona Mitra, Hanan Morsy, Akira Otani, Tiago Severo, and Laura Valderrama.
 95. Офіційний сайт МВФ- Електронний ресурс- <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/fsiFT.pdf>
 96. Basel Committee on Banking Supervision (2010), “Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer”, December.
 97. Davis, E.P. and Karim, D. (2008), “Could Early Warning Systems Have Helped to Predict the Sub-Prime Crisis”, *National Institute Economic Review*, 206(1), October, pp. 35-47
 98. Drehmann, M. and Juselius, M. (2012), "Do debt service costs affect macroeconomic and financial stability?", *BIS Quarterly Review*, September, pp. 21-35.
 99. Ingves, S. (2011), “Challenges for the design and conduct of macro-prudential policy”, *BIS Papers*, No 60.
 100. Звіт про фінансовий стан (Баланс) за III квартал 2015 (2116) року ПАТ «УКЕКСІМБАНК». Примітка “Окремі показники діяльності банку за III квартал 2015 року ПАТ «УКРЕКСІМБАНК».

101. Звіт про фінансовий стан (Баланс) за III квартал 2015 (2015) року АТ «ОЩАДБАНК». Примітка «Окремі показники діяльності банку за III квартал 2015 року АТ «ОЩАДБАНК».
102. Basel III Countercyclical Capital Proposals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://media.mofo.com/files/Uploads/Images/Basel.III.Counter cyclica l.pdf](http://media.mofo.com/files/Uploads/Images/Basel.III.Counter%20cyclical.pdf).
103. Жердецька Л.В. «Макропруденційна політика: світовий досвід та українська практика» - Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М.І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 80-88..
104. van Norden, S. (2011), “Discussion of “The Unreliability of Credit-to-GDP Ratio Gaps in Real Time: Implications for Countercyclical Capital Buffers””, *International Journal on Central Banking*, 7(4), pp. 299- 303.
105. Barrell R., Davis, E.P., Liadze, I. and Karim, D. (2010), “Does the Current Account Balance Help to Predict Banking Crises in OECD Countries?”, NIESR and Brunel University, mimeo.
106. Allen F., and Elena C. (2011) Systemic Risk and Macroprudential Regulation / A. Franklin and E. Carletti // University of Pennsylvania. – No 10/12. – 2011 – 32 p.
107. De Nicolò G, Favara G., and Ratnovski L. (2012) Externalities and Macroprudential Policy/ Gianni De Nicolò and others // IMF Staff Discussion Notes. – 2012 – No.12/05. – 39 p.
108. De Nicolò G., Gamba A. and Lucchetta M. (2012) Capital Regulation, Liquidity Requirements and Taxation in a Dynamic Model of Banking / Gianni De Nicolò and others // IMF Working Paper. – No 12/72. – 2012. – 52 p.
109. Claessens S. (2014) An Overview of Macroprudential Policy Tools. / S. Claessens // IMF Working Paper. – December 2014. – 58 p.
110. Block C. (2010) Measuring the true cost of government bailout. // Washington University Law Review. – Volume 88 Issue 1., 2010. – 40 p.

111. The ESRB Handbook on Operationalising Macro-prudential Policy in the Banking Sector
112. Концепція Національного банку України реформування системи прийняття рішень на рівні комітетів [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=22213974>
113. Роль Національного банку в забезпеченні фінансової стабільності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32146402&cat_id=32146401
114. Claessens, S, Swati, G., and Mihet R. (2014) Macro-Prudential Policies to Mitigate Financial System Vulnerabilities, *Journal of International Money and Finance*, 39:153–185, 36 p.
115. Жердецька Л.В. Трансформація підходів до оцінки очікуваних збитків як інструмент макропруденційної політики / Л.В.Жердецька // International Scientific-Practical Conference «Economic Development Strategy in Terms of European Integration»: Conference Proceedings, May 27, 2017. Kaunas: Baltija Publishing. – P. 250-253.
116. Інструкція «про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затвердженв постановою НБУ № 368 від 28.08.2001. Зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
117. Офіційний сайт World Bank-[Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
118. Лавренюк В.В. Іноземний досвід регулювання системно важливих банків / В.В Лавренюк // Ринок цінних паперів. – 2015. – №3-4. – С. 87-96.
119. Molyneux P. The Financial Crisis in Europe: Evolution, Policy Responses and lessons for the future [Текст] / P. Molyneux, J.Goddard and J. Wilson *Journal of Financial Regulation and Compliance*. - 2009. - №17/4. – pp.362-380.)

120. Rochet J.C. Interbank lending and systemic risk [Текст] / J.C.Rochet, J. Tirole // Journal of Money, Credit and Banking, 1996.).
121. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 №121-III. – ред.від 11.10.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>